

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—, Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 63

Maribor, sobota, dne 7. avgusta 1937

Leto XII

Nedemokratični nazori

Dr. Ivo Štampihar, odvetnik na Jesenicah nam je pisal, naj z ozirom na uvodnik v 57. številko našega lista razloži nas »uvodnikar« Štampiharjeve nedemokratične nazore, ki »niso daleč od fašistične miselnosti.« Na koncu pisma pravi g. doktor, da tozadevnih uvodnikarjevih »izsledkov ne bom štel za škodljiv, temveč za koristen prispevek v prid zdravemu razvoju našega javnega življenja.« Radi tega mora spregovoriti naš »uvodnikar«, da se ne bi zdelo, da je pisal neresnične trditve. In bo govoril samo o Štampiharjevih nazorih, ne pa o njegovi osebi. — Uredništvo.

Dr. Štampihar nas prosi v istem pismu, naj se razloži njegova nedemokratična miselnost na podlagi njegovih spisov v »Sodobnosti«, »Slovenski zemlji«, »Sloveniji« ali »Neodvisnosti«. Ker v našem listu žal ni prostora za obširen prikaz bogatega Štampiharjevega publicističnega dela, bo že z ozirom na neaktualnost take razprave razumel g. doktor, da se bomo omejili samo na njegove glavne izpovedi.

Dr. Štampihar se je prav posebno navdušil za šestojanuarski režim, ko so 6. sept. 1930. l. spravili stare narodne zastave v muzej in dali vojski nove jugoslov. državne zastave. Tedaj je napisal v tedanjem uradnem dnevniku dravske banovine »Jugoslovan« velik in ginljiv članek s francoskim naslovom: Adieu les drapeaux — vivent les drapeaux! (Zbogom zastave, živio zastave!) V tistem članku je poudaril, da je 6. januar »genialna operacija«, ker je razpustil vse politične stranke, kajti »šele z odstranitvijo posredovalcev med narodom in kraljem se je narodu pokazala državna in narodna misel«; nadalje je pozival, da hkrati s starimi narodnimi zastavami »vrzimo v ogenj pozabljenja tudi vse miselne trofeje, ki so bile nekoč krivične zastave strankarskih bojev.«

26. oktobra je napisal svojo »Jugoslovansko izpoved«, v kateri je hvalil delo Živkovićeve vlade in njene uradne komunikacije, ki jih je pošiljala listom. Te uradne vesti tedanje vlade so bile za dr. I. Š. »tako jasne, poljudne, demokratične in jugoslovansko-nacionalne«! Zakon o razdelitvi na banovine mu je bil »divni zakon« in vladna deklaracija 4. julija zgodovinsko delo, ki je potrdilo »politično istoinostnostv treh plemenskih samoniklosti«.

Ko je znani angleški publicist in prijatelj našega ljudstva Scotus Viator v češkem listu objavil kritiko šestojanuarskega režima, se je spravljal nanj dr. I. Š. v posebnem uvodniku, v katerem je poveljeval »etikojugoslovanske diktature«.

30. nov. je poročal v istem »Jugoslovanu«, kako vneto je navduševal »Sokola« v Kranju za šestojanuarski režim.

7. dec. 1930. leta se je pa povzpelo do trditve: »Biti za politiko 6. januarja se pravi biti za pristno demokracijo.«

Če ima nekdo take nazore o »pristni demokraciji« se mu res ne čudimo, da nas s sveto priprostostjo vprašuje, kateri njegovi spisi vendar razodevajo njegovo nedemokratično stališče.

Vse naše delavstvo nam bo pa gotovo dalo prav, da se zavarujemo pred tem, da bi taki ideologi učili delavstvo o neki nepolitični slovenski del. zvezi. Tisti listi, ki so pa v resnici slovenski in demokratični pa upamo, da nam bodo tudi hvaležni

Banova odredba o minimalnih mezdah

Velja od 1. avgusta naprej

Dne 1. avgusta je izšla v »Uradnem listu« banova odredba o minimalnih mezdah, ki je šele določila minimalne mezde, veljavne v Dravski banovini, dočim je ministrska uredba o minimalnih mezdah od 13. februarja t. l. določila le splošen okvir, v katerem bodo izdali bani svoje predpise.

Delitev delavcev v skupine a, b, c.

Odredba deli delavstvo v 3 skupine, a, b in c in določa za vsako skupino posebno minimalno mezdo, razen tega pa še posebno minimalno mezdo za industrije ter za obrt in trgovino v krajih z več kot 5000 prebivalci ter posebno minimalno mezdo za obrt in trgovino v krajih z manj kot 5000 prebivalci. Posebej je določena še nižja minimalna mezda za delavce, ki so stari manj kot 18 let.

Podrobni predpisi so naslednji:

V skupino a spada rudarsko delavstvo, delavstvo zaposleno v kamnolomih, cementarnah, apnenicah, železarnah, pri izdelovanju, popraviljanju in montiranju strojev, izdelovanju barv, firneža, pri destiliranju lesa, v svečarnah, milarnah, plinarnah, električnih centralah, pivovarnah, tiskarnah, pri izdelovanju slada, špirta in kvasa, klišejev, pečatov, v pogrebnihih zavodih in slično. Minimalna mezda za to skupino delavstva je določena za delavstvo zaposleno v industrijskih podjetjih in pa v trgovini in obrti, v krajih z nad 5000 prebivalci z Din 3 na uro; v trgovini in obrti v krajih s pod 5000 prebivalci z Din 2.75 na uro; za delavce pod 18. leti pa z Din 2.50 na uro.

V skupino b spadajo delavci zaposleni pri izdelovanju cementnih izdelkov in umetnega kamna, v steklarnah, kovačnicah, orodja, srpov, kos, pilarnah, pri izdelovanju vijakov, žebeljev, verig, instalaterji vodovoda, plina, električnih napeljav, delavci zaposleni pri izdelovanju ku-

hinjskega posodja, peči, galanterijskih predmetov, vrvi, elektrotehničnih instalacijskih predmetov, v galvanoplastiki, fini mehaniki, pri izdelovanju glasbil, usnja, celuloze, papirja, lepenke, jermenarskih sedlarskih in sličnih predmetov, pri impregnaciji lesa, izdelovanju pohištva, v pekarnah in slaščičarnah, klavnicah, pri predelovanju mleka, v zdraviliščih in kopalniščih, pri gradnji, vzdrževanju in popraviljanju cest, mostov in železnic, pri vodogranjah, tlakovanju in asfaltiranju; dalje spadajo sem kovači, kolarji, kotlarji, ključavničarji, puškarji, mehaniki, strugarji, tesarji, brivci, itd., končno vse tekstilno delavstvo. Minimalna mezda je po gornjem vrstnem redu določena z zneski po Din 2.75, 2.50, 2.25.

V skupino c spadajo delavci zaposleni v opekarnah, vrvarnah, pri gozdni delih, na žagah, pri rezanju in sekanju drv, izdelovanju parketov, v mlinih, pri izdelovanju testenin, čokolade, kakaoa, kanditov in drugih sladkornih predmetov, pri izdelovanju obleke, klobukov itd. Minimalna mezda znaša po Din 2.50, 2.25 in 2.

Ostali delavci

Izven gornjih skupin so ostali delavci zaposleni pri izdelovanju kopit in podpetnikov, struženju lesa, izdelovanju igrač, suhe robe, vpognjenega pohištva, ležalnih in vrtnih stolov, izdelovanju in popraviljanju dežnikov in solničnikov. Za te delavce je določena ne glede na kraj obratovanja minimalna mezda po Din 2 na uro, odnosno za delavce pod 18 let po Din 1.80 na uro.

Gostilničarsko osebje — kvalificiranci

Minimalne mezde niso določene za osebje, zaposleno v gostilniških podjetjih, t. j. v gostilnah, hotelih, restavracijah in slično, dalje za delavce, zaposlene v monopolskih tovarnah, pri izdelovanju

razstreliv, pri cestnih železnicah, nakladanju in raztovarjanju blaga. Minimalne mezde niso določene niti za kvalificirano delavstvo, pač pa predpisuje uredba, da kvalificirani delavci ne smejo sprejemati nižjih mezd, kot so določene z odredbo za nekvalificirane delavce.

Vrednost hrane in stanovanja

Delavcem, ki dobivajo na račun mezde hrano in stanovanje, se zaračunava hrana z Din 8 na dan, stanovanje pa z Din 2 dnevno.

Enako ne veljajo minimalne mezde za vajence, o katerih pravi uredba, da se bodo odškodnine za njih delo odredile kasneje. Vajenci so tako tudi po novi uredbi ostali brez vsake pravice do mezde, dasiravno jim je to pravico že 9. novembra 1931 priznal § 267 obrtnega zakona.

Kako se določa višina mezde?

Važna je določba v uredbi, da je za odmero višine minimalne mezde merodajen kraj obratovanja, ne pa sedež podjetja. Če bi te določbe ne bilo, bi se gotovo vse naše delniške družbe preselele v kake male vasi, samo da bi lahko plačevale nižje mezde.

Upi delavstva

V splošnem se mezde, določene z banovo odredbo, dotikajo minimuma, ki ga dopušča ministrska uredba. Delavstvo je pričakovalo, da bodo minimalne mezde določene za našo banovino vsaj po najvišjih postavkah, ki jih dopušča državna uredba in ki so itak nizke, pa se mu ta pričakovanja niso uresničila. To so bile tudi glavne zahteve strokovnih organizacij.

Nižja mezda, kot na jugu države

Pravijo tudi, da stojimo kulturno in gospodarsko najvišje v državi. Vkljub temu znaša minimalna mezda za lesne delavce v Sloveniji le Din 2.50, dočim znaša v Vrbski banovini Din 2.75.

Na vrsto pride hrvaško vprašanje

Predsednik vlade je izjavil, da je bila sklenitev konkordata potrebna. Drugo važno vprašanje je hrvaško vprašanje, ki ga bo vlada reševala dalje.

Hrvaško vprašanje so doslej reševali razni režimi z dr. Mačkom, ker se tiče ustavnega razmerja v državi in do države. Konkordat se pa tega vprašanja ne dotika. Po Mačkovem naziranju je torej hrvaško vprašanje politično in upravno.

Dr. Stojadinović je označil konkordat pravilno, ko je rekel, da sprejemata država in cerkev s konkordatom dolžnost, da druga drugo podpirata. Razumljivo je to, če bi predsednik vlade tudi tega ne bil povedal. Značilno pa je, da je to poudaril ob tej priliki, ko je govoril o hrvaškem vprašanju.

Konkordat je očitno torej tudi pogodba, od katere je odvisna vsaj

za naš »koristen prispevek«, ki smo ga na željo dr. Iv. Štampiharja prispevali »v prid zdravemu razvoju našega javnega življenja.«

deloma podpora pri reševanju hrvaškega vprašanja.

Preden se reši hrvaško vprašanje, se morajo poborniki rešitve postaviti na stališče demokracije in tudi rešiti vprašanje v duhu demokracije.

Kako ljubijo Španci francove upornike

Razmere v Francovi vojski niso tako sijajne, kakor jih opisujejo nje prijatelji. Iz Francove vojske beže s silo vpoklicani vojaki ter se organizirajo v »zelene« ali četniške kadrre. Tisoče in tisoče se jih skriva po gozdovih ter so danes že oboroženi s puškami in strojnimi. Ti kadri vznemirjajo Francovo vojsko v zaledju, plenijo orožje in municijo v skladiščih z nenadnimi napadi. Francovo vojaško poveljstvo samo priznava, da potrebuje za obrambo proti četnikom 100.000 svojih vojakov. Seveda tudi prebivalstvo povsod podpira četnike, jih skriva pred fašisti in oskrbuje s hrano.

Vojaške sankcije proti Italiji in Nemčiji

Španska legalna vlada je sklenila predlagati v Ženevi na seji Društva narodov dne 10. septembra vojaške sankcije proti Italiji in Nemčiji, ker sta vojaško napadli članico Društva narodov.

V španski delegaciji so predsednik vlade Negrin in člani del Vayo, Giral, londonski poslanik Amorato in moskovski poslanik Posona in praški poslanik de Asua, ki je bil nedavno izvoljen za predsednika španske socialistične stranke.

Zahteva španske legalne vlade je utemeljena v določbah pakta Društva narodov in bo društvo zopet postavljeno pred vprašanje iskrenosti ali demagogije.

Vatikan prizna Francu in njegovo vlado

Franco dobi svojega diplomatskega zastopnika v Vatikanu in v Francovi »državi« bo zastopal Vatikan sedanji nuncij v Albaniji Anton Jerti.

Za Španijo že vladajo Napad fašitov na Madrid odbit

V krvavih bitkah okoli Madrida, zlasti v odseku Brunetta, je ljudska vojska odbila fašistični napad. Uspeh legalne vlade je v primeri s tem, da ima na 500 kilometrov dolgi fronti okoli 200.000 mož v fronti, naravnost velik. Za fašiste je Madrid še vedno trd oreh, ob katerem si že tri četrt leta lomijo svoje fašistične zobe. Poleg na madridski fronti, pripravljala vlada tudi ofenzivo na drugih bojiščih. Tako je v okolici Sant Andreja pripravljena nova ofenziva.

Te dni je napadlo na odseku Ernita pri Madridu 30 letal brigado italijanskih prostovoljcev in jim povzročila znatne izgube.

Razen v odseku Terruel, kjer se še vrše boji, so vladne čete povsod ustavile fašistično ofenzivo ter se pripravljajo za nadaljnje preganjanje fašistične vojske.

Poročila z južnega bojišča so jako optimistična.

Fašistična Španija monarhija?

Franco je pristaš fašizma. Neuspehi pa, ki jih ima njegova vojska, so ga pa prisilili, da se oddaljuje od Nemčije ter išče bližjih stikov z Anglijo in Italijo. Franco se pogaja z Anglijo. Sklenil je z njo že gospodarsko pogodbo. Španska aristokracija je za uvedbo monarhije, če zmaga Franco. S tem v zvezi je tudi »senzacionalna« vest, da sta se sprjaznila bivši kralj Alfonz in njegova žena, ki sta bila več let v sovraštvo. Načrt je, da se proglasi Alfonz za kralja, ki pa takoj odstopi prestol tretjemu sinu Juana. Da je ta račun perfekten, sicer brez krčmarja, dokazuje Francovo sestavljanje nove vlade, v kateri naj bo šest monarhistov in en republikanec. Z načrtom

se strinja tudi Anglija, kakor poročajo francoski listi.

Nedvomno je v zvezi s temi načrti tudi tajno pismo, ki ga je pisal predsednik angleške vlade Chamberlain Mussoliniju, ki pa svari Italijo, da bi zasedla del Španije, utrjevala Baleare ali kakorkoli ogrožala Gibraltar.

Borba španskega ljudstva je težka

V krogih španske legalne vlade je mnogo poguma in najlepše nade. Volja naroda, ki jo s svojimi kapitalističnimi spletkami ogroža fašistično - kapitalistična reakcija je v polju, ki mora končno tudi proti najbolj črnim nakanam prodreti. V tem duhu se je španski narod uprl reakciji in jo mora prej ali slej premagati.

Prihod sodrugov rudarjev iz Francije v Ljubljano

V sredo, dne 4. t. je ob eni popoldan z desetminutno zamudo prisopihal v Ljubljano tržaški brzovlak. Z njim se je pripeljalo 274 rudarjev z rodbinami, ki si služijo svoj kruh že daljšo dobo v Franciji. Do Rakeka se jim je peljal naproti predsednik Strokovne komisije s. Sedej. Na ljubljanski železniški postaji pa je pričakovalo mile goste nad tisoč delavcev in delavk, ki so sodrugom rudarjem prirejali najpriskrbejše ovacije na postaji in na poti do delavske zbornice, kjer je bil prirejen v veliki dvorani zanje obed. Na postaji je rojake iz Francije pozdravila obenem delavska godba »Zarja«, ki je zaigrala med drugimi komadi tudi marseljezo.

Med obedom v dvorani delavske zbornice je sodelovala godba »Zarja«.

Predsednik Strokovne komisije s. Sedej je goste, zlasti tudi sodruga Jaquesa Lenarta iz Lensa pozdravil s priskrbenimi besedami. S. Jaques Le-

nart se je zahvalil za pozdrav in izrekel sodružne pozdrave francoske rudarske strokovne organizacije. Za slovensko federacijo je pozdravil s. Močilnikar ter se zahvalil za sprejem.

V vseh pozdravih je bilo polno srčnosti in sodružnega prijateljstva.

Sprejema dragih gostov iz Francije so se udeležila po svojih zastopstvih banska uprava, mestna občina, izseljeniški komisariat, francoski konzulat in delavska zbornica.

Od dolge vožnje so bili naši gosti silno izmučeni. Že v sredo popoldan in zvečer so se večinoma tudi že odpeljali v svoje kraje in domove, kjer obiščejo svoje in znance; le nekaj jih je ostalo v Ljubljani še čez noč in deputacija, ki se predstavi banu.

V Jugoslaviji ostanejo izletniki 16 dni, na kar se zopet vrnejo v svojo novo domovino Francijo.

Vsem sodrugom in sodružicam želimo tudi mi te dni najprijetnejše bivanje med svojci in nami!

S. dr. Zdeněk Fierlinger poslanik v Moskvi

Čehoslovaška vlada je odpoklicala iz Moskve svojega dosedanega poslanika, g. Bogdana Pavlu v zunanje ministrstvo v Pragi in imenovala na njegovo mesto bivšega svojega dunajskega poslanika s. dr. Zdeneka Fierlingera, ki je znan gospodarski strokovnjak in odlični član čehoslovaške delavske socialdemokratske stranke. S. dr. Fierlinger je bil še na letošnjem kongresu socialdemokratske stranke v Pragi izvoljen v njen gospodarsko-socialni odbor. Časopisi povdarjajo, da je hotela čehoslovaška vlada, ki jo vodi odlični evropski demokrat, prezident dr. Beneš, s tem imenovanjem ponovno povdariti pomebnost svoje zveze s Sovjetsko Rusijo.

V Gdanskem ni mogel mestni senat tri mesece zasedati, ker je bil predsednik Greiser na orožnih vajah v Nemčiji. Gdansk je samostojno mesto pod poljskim nadzorstvom.

Šest španskih škofov je izdalo oklic na katoličane, v katerem ostro napadajo legalno vlado in hvalijo Francov režim. Kakor povsod, se je tudi španski kler popolnoma udnjal reakciji, kar nas pa ne more začuditi, saj je poleg fašistične Nemčije in Italije tudi Vatikan priznal režim uporniških generalov, ki so prelomili prisego.

Zbližanje med Anglijo in Italijo bo zapečatilo usodo Abesinije.

Med Rusijo in Ameriko je bila minul četrtlet sklenjena trgovinska pogodba.

Prezident Roosevelt se je izjavil proti plinski vojni in ni pristal na ustanovitev kemičnega instituta pri ameriški vojski.

Japonska vlada pripravlja splošno mobilizacijo proti Kitajski.

Japonci so prepovedali uvoz vseh tujih listov v Tientsinu.

Kitajska brani svojo kulturo in domovino

Ko so ji pred 20. leti vzeli Korejo, pred 6. leti Mandžurijo, so že Japonci razmišljali, kako bi si osvojili kar celo Kitajsko. Sedaj so se spravili najprej na severno-kitajske province, ki so trgovsko najbolj razvite, z glavnim mestom Peipingom, ki so ga že zasedli, kakor tudi Tientsin, važno pristaniško mesto. Tu se zdaj pripravljajo na nadaljnje prodiranje: prepeljali so že iz Japonske 100.000 vojakov in silno mnogo vojnega materiala.

Kitajci zbirajo svoje sile in s svoje strani pošiljajo vojake proti severu, kjer se južno od črte Peiping-Tientsin pričakuje prihodnje dni velikih bojev.

Simpatije demokratičnih ljudstev so na strani Kitajcev, ki se bore za svojo svobodo. Važno bo, kaj bo ob tem konfliktu napravila Rusija.

Naši v Franciji

La Machine, julija 1937.

Tu v Franciji se nam bliža čas plačanega dopusta, ki ga bodo delavci izkoristili na različne načine. Eni bodo šli na dopust v Jugoslavijo, drugi si bodo ogledali svetovno razstavo v Parizu in obiskali znance po drugih delih Francije.

Mi izseljenci, ki smo deležni vseh teh dobrot, ki nam jih je dala ljudska fronta v Franciji, bi želeli, da tudi v Jugoslaviji delavstvo dobi te pravice. Lahko smo ponosni na Francijo in njeno vlado, ker nam je dala iste pravice kakor domačinom. Imamo pa drugo, kar nas tlači, to je, ker Jugoslavija ni podpisala nobenih pogodb, ko nas je oddala prejšnjim fašističnim vladam. Vemo, da bi vlada ljudske fronte ne sklenila take barantije. Večina izseljencev smo šele sedaj izvedeli, da nismo Jugoslovani enakopravni, saj niti nimamo teh ugodnosti na železnici, kakor n. pr. domačini, Italijani, Poljaki, Belgijci i. t. d., kaj šele pri pokojnih na stara leta, bolezenskih podporač i. dr. Mi jugoslovanski izseljenci smo skoro do zadnjega organizirani v socialistični organizaciji. N. pr. tu v La Machine nas je 115 Jugoslovanov in naša sekcija od rudarskega sindikata O. & T. šteje 113 članov, tako da manjkata samo dva nezavedneža. Sedaj za mesec september se pripravljamo na naš kongres jugoslovanskih izseljencev, da bi uredili to sami in da zahtevamo enakopravnost kakor jo imajo druge narodnosti tu v Franciji, saj smo tudi mi ljudje in ne divjaki. Treba bi bilo, da se gospodje v Beogradu tudi malo pozanimajo za to, kar so preje zanemarili, da bi nam bilo lažje delati. Saj Jugoslavija ima že tako dosti beračev in ni treba, da bi še mi hodili beračit tja na stara leta, ker si milijonov tudi ne moremo tu prihraniti. Zato zahtevamo, da se tudi za nas uredi bolezensko, onemoglostno in starostno zavarovanje.

Organiziran rudar.

Dama in po svetu

Angleščina obvezni predmet na realkah. Na realnih gimnazijah in realkah v Beogradu, Dubrovniku, Ljubljani, Novem Sadu, Sarajevu, Skoplju, Splitu in Zagrebu bo uveden pouk angleščine v novem šolskem letu; po ostalih krajih pa v šolskem letu 1938-39. V tretjem razredu teh šol se bodo učenci odločili, ali se hočejo učiti nemščine ali angleščine. Pri višjem tečajnem izpitu bodo dijaki lahko polagali izpit ali iz francoščine ali angleščine.

Radi demonstracij ob proslavi rojstnega dne dr. Mačka v Dubrovniku se glasilo JRZ bridko pritožuje.

je. Pravi, da mora vladati v naši državi red in mir.

Vsi stavbinski delavci v Pragi stavkajo, ker podjetniki niso hoteli pristati na 10 odst. povišanje mezd.

5000 otrok brezposelnih starišev je zopet poslala vlada Čehoslovaške republike na okrevališče. Kaj pa pri nas?

Poljski in nemški fašizem sta si v laseh. Kljub skrbnemu prizadevanju poljske in nemške vlade, da se ustvarijo med diktaturama čim boljše odnošaji, prihaja neprestano do trenj med Poljsko in Nemčijo radi narodnostnih vprašanj. V 1937...

A. M. de Jong:

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Mimogrede je sunil Mereyntjeja, ki je v naslednjem trenutku že sedel med vejami in tresel, trgati in puliti še trdi, vendar pa že nekoliko porjaveli sad s pecljev, ki je v obilici padal na zemljo. Skrbno sta obrala drevo prav do zadnjega sadu. Arjaanov suknič je bil poln kot vreča, pa tudi hlačni žepi so bili napeti od čudovitih nešpelj. Svoj posel sta opravila tako mirno, kot da bi jima bil kdo naročil. Nevarnosti nista mogla opaziti prav nobene, še kakšnega sumljivega šuma ni bilo slišati. Tajinstveni vrt je izgledal tih in zapuščen, kot bi bil začaran.

Neovirano sta zapustila sadni vrt. Ne da bi ju bil kdo opazil, sta se vrnila s čolnom odkoder sta prišla in se podala, ne da bi bila koga srečala, po ovinkih do doma. Tu sta se splazila v podstrešno sobico, nasula nešplje v košarico in jo potisnila pod Arjaanovo posteljo, prav do zida; tuso bile nešplje varne, da jih kdo ne odkrije.

»Tu se bodo omedile,« je rekel Arjaan, »in čez par tednov jih bova pojedla. Imela bova naj-

boljše nešplje, kar jih je v vsej vasi dobiti, Mereyntje?»

Z rokami krileč nad glavo, se je vrtel po eni nogi, kot da bi bil plesal... Arjaan je bil nadvse zadovoljen. Svoj naklep je dobro pripravil, vse okoliščine temeljito pretehtal, ne da bi bil komu omenil le z besedico. Mereyntje je potem še enkrat vprašal:

»Toda čigav pa je ta vrt pravzaprav, Arjaan?»

»To je vendar popolnoma vseeno!« je odvrnil Arjaan smejoč se. Bodi vesel, da imaš nešplje in glej, da ne boš kaj izblebetal, čuješ!»

Potem se je zopet glasno smejal, zgrabil svojega brata za rame in se zavrtel z njim, takoj nato je bil, ena, dve, tri — po lestvi navzdol in na cesti...

Včeraj zjutraj pa se je nenadoma raznesla po vasi razburljiva novica:

»Ali že veste?... nešpljo, ki raste na dvorišču župnišča, so obrali!»

»Kaj ne poveš?... Župnikovo... to je pa vendar nezaslišano! Na, kaj takega! Kdo neki bi mogel to biti?»

»Kdo bi le bil?... Le poskusi izvedeti. Najbrž so bili mrtvi s pokopališča, kot vedno!«

»Toda poljski čuvaj jim je že na sledi... No, če bodo tatove dobili... dober tek!»

»Ali ni tudi res nesramno? — Taki banditi! Pred ničemer nimajo več spoštovanja.»

»Kanalije! Župnikovo nešpljo!... Ki je bila tako polna... Čerkovnik je nameraval, da jo bo prihodnji teden obral!»

Mereyntjeju je za hip zastalo srce od strahu. Župnikova nešplja! Seveda... je že res... naravnost za cerkvijo... bila sta torej na župnikovem vrtu! Kako le si je bil Arjaan kaj takega upal? Strašno!... In če bodo sedaj poljski čuvaji odkrili, kdo sta bila tatova?...

Omamljen od strahu in ne vedoč si pomagati, je iskal Mereyntje brata, da bi mu bil v oporo. Toda on se je premetaval na trgu pred šolo, rjovel in razgrajal, kot da bi se ne bilo ničesar zgodilo. Ko je opazil Mereyntjejev blede obraz in njegov zmeden pogled, mu je samo pomežiknil z očmi, dalje pa se zanj ni več zanimal. Mereyntjeja je obhajal vedno večji strah. V svoji živi domišljiji si je predstavljaval vse strahote, posledice, ki bi jih lahko imelo to težko hudodelstvo. V duhu je videl, kako vleče stražnik njega in brata v klenjena v zapor, kakor je mati vedno grozila in o čemer je imel Mereyntje zelo nejasne, toda strašne predstave. (Dalje prihodnjič.)

Ne bo Vam žal: Prej nego kupite blago za obleke, kostume in plašče, obiščite

ČEŠKI MAGAZIN

kjer dobite blago neverjetno poceni. Krojaške potrebščine!!!!

Maribor, Ul. 10. oktobra

Prodaja na drobno in na veliko

nji ceste proti Črni, kjer pa so ga tudi re-ducirali. V njegovem obupu mu je bila smrt edina rešitev.

Guštanj

Vrtno veselico priredi »Vzajemnost« dne 15. avgusta na letnem telovadišču pred Sokolskim domom. Igrala bo godba jeklar-ških uslužbencev. Nastopil bo tudi pevski odsek »Vajemnosti« iz Ruš. Veselica se bo vršila ob vsakem vremenu. Čisti dobiček je namenjen za nabavo društvenih potreb-ščin in izpopolnitve knjižnice. Vljudno va-bimo vse prijatelje delavstva in sorodna društva, da se prireditve udeležijo.

Sladki vrh

Tovarna lepenke dela s polno paro. Obratuje se noč in dan in celo ob nedeljah. Dnevna produkcija znaša sedaj po en va-gon lepenke in dva vagona papirja za za-vijanje. Sedaj bodo povečali en stroj za izdelavo papirja, da se bo produkcija dvig-nila na 3000 kg dnevno. Delavstvo je vese-lo, da je polno zaposleno, čuti pa tudi po-trebo po izboljšanju mezd. V prvi vrsti je zato potrebno, da se strnejo vsi okoli Splošne delavske strokovne zveze, kateri pripadajo tudi vsi zaupniki v tovarni. — V doglednem času bomo imeli zborovanje in v septembru enkrat večjo delavsko kultur-no prireditev, na kateri nas bočejo prese-neti tudi naši diletanti z igro, ki se jo bo-do naučili.

Za nove delavske pesmi

»Zveza del. pevskih, umetniških in glasb. društev Jugoslavije« v Zagrebu razpisuje ponoven natečaj za kompozicije moških zborov pod naslednjimi pogoji: 1. Besedilo mora biti vzeto iz življenja delovnega ljud-stva ter po usmerjenosti, kakor tudi po na-činu izražanja v skladu z sodobnim pojmo-vanjem in občutjem delovnih slojev. 2. Glasba naj bo enostavna, jedrnata, brez ka-terihkoli tehniških težkoč, tri do štiri-glasna, po možnosti na osnovi prvih narodnih popevk. 3. Izvajanje kompozicije mora tra-jati najmanj 5 minut in je skladba lahko tu-di ciklus več zborov. 4. V oceno predlože-na dela, odnosno skladbe morajo biti še neizvajane in se oddajajo pod šifro. Točno ime in naslov pa je navesti v zalepljeni ku-verti (z označbo šifre), ki se odpre šele po izvršeni oceni žirija. 5. Nagrade so sle-deče: 1. Din 1500, 2. Din 800, 3. Din 600. Nagrada dela ostanejo last zveze, ki si obenem pridržijo pravico odkupa nenagraje-nih del po predhodnem sporazumu s dotič-nim skladateljem. 6. Rok natečaja je do 30. septembra 1937. Ocenjevalno komisijo tvo-rijo gg. Zlatko Grgošević, dr. Pavel Mar-kovac in prof. Mladen Pozajic. — Pošilj-ke je odpremiti z označbo »Za razpis Zve-ze delavskih pevskih, glasbenih in umetni-ških društev Jugoslavije«, Zagreb, Primor-ska 2.

Mladinski vestnik

Mladinski dan, ki ga priredi »Vzajemnost« v Studencih pri Mariboru

dne 15. avgusta t. l., bo imel obširen pro-gram. To bo po daljšem času prva prire-ditev te vrste, odkar se je naša mladina zopet zavedla svoje biti in svoje pripadno-sti k delavskemu razredu, ko je po razo-čaranju v raznih meščanskih društvih zo-pet našla pot v naše delavske kulturne or-ganizacije. Ta mladina se začinja zavedati, da je grdo zatirana in izkoriščana v tovar-nah in v raznih obrtniških delavnicah. Nje-na želja je, da svoje težnje in zahteve tudi javno manifestira in z resnim in discipli-niranim javnim nastopom opozori nase in s tem pritegne v svoje vrste tudi one svoje omahljive tovariše, ki danes stoje še ob strani. In potrebno je to, kajti, imamo še

mnogo delavskih družin, kjer stariši trde-da so socialistično zavedni, svoje otroke pa puščajo, da se izgubljajo v raznih me-ščanskih pokreth, kjer se navzamejo faš-ističnih idej. Zato apeliramo na delavske stariše, da pošljejo svoje sinove in hčere k nam, da vidijo naše delo, da spoznajo na-še smotre, da se udeležijo naše mladinske manifestacije.

Vsa delavska mladina Maribora in oko-lice naj se udeleži 15. avgusta mladinskega dne v Studencih in naj sodeluje! Vsa de-lavska mladina naj postane član delavske kulturne organizacije »Vzajemnosti«.

Podrobni razpored mladinskega dne bo pravočasno objavljen.

Delavski pravni svetovalec

Kdo plača bolnico za kmečkoga hlapca? (Slov. Bistrica)

Odgovor: Po določbah poselskega reda za Štajersko je dolžan gospodar, ako posel zbolji brez lastne krivde, skrbeti za njegovo postrežbo in zdravniško pomoč za dobo 4 tednov. Če je potrebno, da gre hla-pec v bolnico, mora plačati zanj za ta čas tudi bolnico.

Izdaja ubožnega spričevala (Prevalje)

Vprašanje: Na občini sem zahteval ubožno spričevalo, pa mi ga občina ni ho-tela izstaviti. Kupil sem nato sam obrazec ter ga nesel najprej na davčno upravo, ki mi ga je potrdila, nato pa sem šel k župa-nu, da mi ga potrdi v imenu občine. Župan pa je zopet izjavil, da mi spričevala ne iz-stavi, češ, da imajo pravico do njega le ose-be, ki imajo več kot 3 otroke ter ga je kar pred menoj raztrgal. Zoper župana sem se šel ustmeno pritožiti na okrajno glavarstvo, kjer so mi rekli, da bodo župana že podu-čili, da ne sme kaj takega delati. Ali je bi-lo županovo postopanje upravičeno? Ali lahko zahtevam odškodnino za raztrgano spričevalo?

Odgovor: Po čl. 17 in nasl. pravil-nika o izvrševanju zakona o sodnih taksah je občina dolžna izstaviti prošle ubožno spričevalo, t. j. uverjenje o imovinskem sta-nju, ki ga rabi za oprostitev od taks pred

sodiščem in tudi pred drugimi oblastvi, v kolikor gre za prošnje ali pritožbe. Občina je dolžna izstaviti ubožno spričevalo ne glede na imovinske prilike prosilca, ker od-loča šele sodišče na podlagi spričevala, ali je dovoliti prošle pravico revnih ali ne. Županovo postopanje je bilo radi tega pro-tizakonito. Po šu 24 navedenega pravilnika Vam mora občina, če Vam odkloni izdajo spričevala, izdati pismeno odločbo, zoper katero imate pravico pritožbe na okrajno glavarstvo v 15 dneh. Od župana lahko za-htevate s tožbo tudi povračilo vse škode, ki jo imate zaradi njegovega postopanja.

Zadržana mezda (Studenci)

Vprašanje: Službodajalec mi je odpovedal službo za 15. junij. Radi nje-govega nasilnega obnašanja proti meni, pa sem službo zapustila že 9. junija, radi če-sar mi je zadržal plačo in zahteva sedaj od mene, da mu moram plačati odškodnino radi tega, ker sem prej izstopila. Ali je nje-govo postopanje upravičeno?

Odgovor: Službodajalec Vam ni bil upravičen zadržati plače, tudi, če bi mu res ostali kaj dolžni. Ker nedvomno lahko naj-de vsak dan drugo služkinjo, ne more od Vas zahtevati odškodnine, če ste prej iz-stopili, ker nima radi tega nikake škode. Če pa je z Vami grdo ravnal, ste bili Vi upravičeni takoj izstopiti in lahko zahteva-te plačo do 15. junija.

Jubilejna razstava slovenskega časnikarstva

bo otvorjena v okviru ljubljanskega jesenskega velesoja.

Razstava je zelo na široko zasno-vana in bo zavzemala štiri velike velesojne paviljone. Podala bo ce-loten pregled nastanka in razvoja slovenskega novinarstva od najsta-rejših časov pa do današnjih dni, hkratu pa bo pokazala poleg nekda-njih načinov razširjanja vesti tudi najnovjše izume, ki se jih poslužuje sodobna časnikarska poročevalska služba. Da bo vse to prikazano čim bolj nazorno, bodo novinarji izdajali na razstavi poseben dnevnik, ureje-van, stavljen, tiskan in razpošiljan pred očmi obiskovalcev. Popoln po-

gled v organizacijo časopisja bo nu-dila jubilejna razstava slovenskega novinarstva, poleg tega pa tudi pre-gledno pokazala vse ogromno delo, ki je združeno z nastankom, razvojem in napredkom slovenskega novinar-stva, pri tem pa opozorila tudi na koristi, ki jih je narod imel in jih vsi sloji še imajo od časopisja.

Razstava slovenskega novinar-stva mora biti in tudi bo kulturni dogodok prve vrste!

Sodelujejo organizacije: tiskar-narjev, grafičnih delavcev, faktorjev in kulturni ter gospodarski strokov-njaki.

Iz organizacije strojnikov in kurjačev

Mlada organizacija raste

Razmeroma mlada organizacija strojnikov in kurjačev se v dravski banovini kar najlepše razvija, kar priča, da je tudi vodstvo organiza-cije v rokah resnih sodrugov in tova-rišev. Vsekakor je tudi resnica, da so službene in mezдне razmere stroj-nikov in kurjačev jako slabo ureje-ne, zato je naloga organizacije, da se posveča najprej temu vprašanju. Organizacija ima sekcijski sedež v Ljubljani. Po večjih krajih pa ima še svoje pododbore. V zadnjem času so ustanovljeni pododbori v Trbov-ljah in Kočevju.

Že do danes je v naši organiza-ciji več kot 70 odst. tovarišev v drav-ski banovini. Pristopili še niso le prav malomarni ali pa taki, do kate-rih glas o naši organizaciji še ni pri-šel. Prosimo zato čitatelje »Delav-ske Politike«, da opozore znane stroj-nike in kurjače na našo organi-zacijo ter jih pridobe zanj.

Organizacija je tudi že stopila v stik z ostalimi sekcijami in centralo naše organizacije v državi ter pov-darila najnujnejše zahteve, ki jih mora organizacija predvsem izvo-jevati. Tako je za stroj-nike in kur-jače nujno pokojninsko zavarovanje, določitev najnižjih plač za stroj-nike vsaj Din 1500.—, za kurjače vsaj Din 1200.—, dalje ureditev poslov pri parnih napravah za vso državo, na-domestitev tujcev z domačimi stroj-niki in kurjači ter izločitev vpoko-jencev, ki imajo nad Din 1000.— po-kojnine na mesec.

Danes imamo prav slabo plačane in mnogo nezaposlenih strojnikov in kurjačev, ki jim vsekakor gre pred-

nost do kruha pred onimi, ki so so-cialno že preskrbljeni vsaj za silo. Naša organizacija se zaveda teh težkih nalog, ki jih mora šele rešiti. Prepričani smo pa, da bodo stroj-niki in kurjači čvrsto stali ob organiza-ciji po vsej državi ter po vztrajnem boju za te pravice tudi želi uspehe.

Organizacija živi samo idealne-mu in stvarnemu delu v korist svo-jega članstva. Uspehi te mlade in krepke organizacije so pa v prid tu-di splošnemu socialnemu položaju delavstva. Delovanje te organizacije priporočamo za zgled vsem svobod-nim strokovnim organizacijam. Za-kaj cilj nje delovanja je složnost in solidarnost ter boj za socialne uspe-he za članstvo.

Nočejo več nazaj v fašistični raj

Pariški tisk, kakor drugod, je tudi moralno pod vplivom fašizma. Ie francoski socialistični listi so poro-čali, da je 16 italijanskih delavcev, ki so delali pri pariških italijanskih razstavnih paviljonih, raje ostalo v emigraciji, ki gotovo ni prijetna, ka-kor da bi se vrnili domov. Vsi so 23 do 26 let stari, torej vzgojeni v do-bi fašizma in so člani fašistične stranke. Pri delih je italijanska vlada izmenja-la delavce vsak mesec ter pošiljala v Pariz najzanesljivejše s svarilom, da se ne »zastropijo« s pariškim duhom. Stanovali so v posebnih stanovanjih pod nadzorstvom. Izhod se jim je le redko dovolil. Pripovedovali so jim, da so v deželi stalnih uporov, sami

naj pa spoštujejo svojo zastavo na-cionalne discipline najmočnejšega imperija sveta. Mezde jim niso izpla-čevali na roko, marveč so jim od treh lir na uro zaračunali hrano in stanovan-je, ostalo pa pošiljali njih svojcem v Italijo. Če so se izkazali »prav zve-ste in pridne« — to je politično za-nesljive — so dobili še nagrado 5 fr. na dan.

Delavcem sijajne razmere niso bile všeč in so rajši pobegnili in ostali kot emigranti v Franciji. Eden od njih je takoj dobil službo in se je pohvalil, da zasluži več v enem tednu kakor v Italiji cel mesec. Ta delavec ni imel svojcev v Italiji. Vrniti se je moral v Milan, da dobi tam svoj denar. Ko so mu mezdo izplačali, so zahtevali, da vrne potni list. Obljubil je, da potni list takoj prinese, toda odšel je na železnico in se odpeljal v Francijo. Enega so poslali v Pariz, ker se je v Abesiniji dobro ponašal, za nagrado; eden bi bil moral »prostovoljno« od-iti v Španijo in je moral plačati par sto lir podkupnine, da je pobegnil na-mesto v Španijo v Francijo, v »deželo uporov«.

Sportna rubrika

Športni dan. Trboveljski SK »Amater«, prvak ljubljanske skupine 1937 in vodilni podeželski delavski klub, priredi v nedeljo, dne 8. t. m. velik športni dan. Na sporedu je: ob 9. 30 uri sprejem gostov pred Rud-niško restavracijo, od tam odhod z godbo na čelu na igrišče. Ob 10. uri brzoturnir klubov: »DASK« - »Retje«, »Zagorje« - »Amater« II. Zmagovalec bo prejel lepo diploma. Med tekmo start lahkoatletov na 1000 m in 5000 m. Popoldne od 2. do 3. ure koncert delavske godbe pod vodstvom ka-pelnika g. Hudarina. Ob 3. uri nogometna tekma »Radeče« - »Amater« B, ob 4.40 uri »Concordija«, Zagreb - »Amater«. Za pri-reditev vlada veliko zanimanje.

Oholost nemškega fašizma

Goebels smeši zahodne sile

Nemški »Angriff« poroča o raz-govoru propagandnega ministra dr. Goebelsa z italijanskimi časnikarji. Na vprašanje, ali se ničesar ne bo-jite od zahoda, je Goebels rekel: »Ne, ne. To je minilo. Pred tremi leti še, da, takrat bi nas bili lahko pre-senetili, tedaj bi bila stvar nepri-jetna, če bi bila Francija res vkora-kala. Danes nas ne napade nihče več z zahoda. Zato smo poskrbeli. V dveh letih smo mnogo nadome-stili, kar nam izključuje nevarnost z zahoda.«

Tako gleda na stvar korajžni Goebels, ki mu ne bo treba v vojake in v vojsko, dru-gače pa nemški generalni štab, ki mu je napoved angleškega oborože-vanja zaprla sapo.

PRODUKTIVNA ZADRUGA KROJAČEV, r. z. z. o. z. v Mariboru, Ruška cesta 5

sklicuje za nedeljo, dne 15. avgusta 1937 s pričetkom ob 7. uri, zjutraj v društvenem lokalu na Ruški cesti 5

redni letni občni zbor

s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. poročilo načelnika, blagajnika in nadzorstva;
3. volitev načelstva in nadzor-stva;
4. raznoterosti.

Špirit za vlaganje

Vedno v zalogi: Rum, konjak, slivovka itd.

Na debelo! Na drobno!

Kis za vlaganje

Izdelovanje likerjev, desertnih vin in sirupov ter žganjarna.

JAKOB PERHAVEC

Maribor, Gosposka ulica št. 9 — Telefon št. 25-80